

CS

CS

CS



EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 5.11.2010
KOM(2010) 630 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE

Přezkum pokroku protidrogového akčního plánu EU (2009–2012) pro rok 2010

SEK(2010) 1321

ZPRÁVA KOMISE

Přezkum pokroku protidrogového akčního plánu EU (2009–2012) pro rok 2010

1. Úvod

Podle posledních odhadů užívalo v loňském roce v celé EU některou ze zakázaných drog 25 až 30 milionů dospělých osob (ve věku 15–64 let)¹. 1,2 až 1,5 milionu dospělých zneužívá opiáty. Ročně zemře v EU **na předávkování drogami 6 500 až 7 000 osob**. Z nejnovějších údajů vyplývá, že počet úmrtí způsobených v EU drogami – již několik let neměnný – v současnosti vzrůstá, a to zejména kvůli nárůstu počtu úmrtí v důsledku předávkování kokainem.

Přibývá sice důkazů o klesající spotřebě nejpobulárnější evropské drogy konopí v posledních letech, neklesá však spotřeba kokainu a heroinu, které představují jádro drogové problematiky v Evropě.

V posledním desetiletí se **ve většině členských států zvyky uživatelů drog změnily**. Dříve šlo o poměrně okrajové skupiny problémových uživatelů drog, které většinou užívaly opiáty a kokain, zatímco dnes přibývá osob začleněných do společnosti, jež užívají zakázané drogy rekreačně a látky kombinují, aniž by si přitom vytvořily závislost.

Standardem se stalo polyvalentní užívání drog a rozlišování mezi konzumací legálních a nelegálních psychoaktivních látek postupně klesá. Vedle kombinovaného užívání tradičních legálních a nelegálních psychoaktivních látek, např. alkoholu a kokainu, mají uživatelé přístup také k širokému spektru látek nových (k „legálním drogám“), jež jsou k dostání na internetu, v tzv. head shopech a u pouličních dealerů.

Zakázané drogy představují složitý společenský problém, který si žádá dlouhodobý, integrovaný a multidisciplinární přístup. Komise si nechala vypracovat zprávu o vývoji na trhu se zakázanými drogami v letech 1998 až 2007². Tato zpráva nepřinesla žádné důkazy zlepšení v tomto období. V některých zemích se závažnost problematiky snížila, jinde však vzrostla, a to někdy i výrazně. Problémů s drogami v bohatých zemích celkově, včetně členských států EU, ubylo, závažnější jsou však v několika velkých rozvojových zemích či zemích v procesu transformace. Ze závěrů studie vyplývá, že opatření proti výrobě mohou přinést výsledky ohledně míst produkce drog, ale není prokázáno, že by mohla snížit celkovou celosvětovou produkci. Vymáhání práva sice může vést ke změnám obchodních tras, ale zřejmě nepřináší podstatné a udržitelné snižování množství drog na trhu.

Protidrogová strategie EU na období 2005–2012³ a dva akční plány k jejímu plnění konsolidují **jednotný přístup EU k této problematice. Zodpovědnost** za protidrogovou

¹ Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA), Výroční zpráva za rok 2009 o situaci v oblasti drogové problematiky v Evropě. Kombinované odhady zahrnují 22,5 milionu uživatelů konopí a 4 miliony uživatelů kokainu.

² JLS/2007/C4/005 – Podrobná analýza fungování celosvětového trhu se zakázanými drogami a politických opatření na jeho omezení.

³ 15074/04 CORDROGUE 77, 22.11.2004.

politiku do značné míry nesou **členské státy**. Komise významně přispívá k vytváření protidrogové politiky EU tím, že zajišťuje celkovou soudržnost, pomáhá koordinovat stanoviska EU na mezinárodních fórech, hraje ústřední roli v mechanismu na kontrolu nových drog a poskytuje finanční prostředky a odborné znalosti. Komise odpovídá za vytváření, monitorování a hodnocení protidrogových akčních plánů EU. Stockholmský program⁴ svěřil Komisi poprvé úkol navrhnout novou protidrogovou strategii na období po roce 2012.

Tato zpráva shrnuje hlavní závěry vyplývající z hodnocení pokroku protidrogového akčního plánu EU (2009–2012)⁵ pro rok 2010, který je v podrobném znění k dispozici v příloze.

2. METODA

Protidrogový akční plán EU (2009–2012) určuje hlavní zodpovědné strany a stanoví lhůty pro všechny konkrétní činnosti. K tomuto přezkumu, který pokrývá období roku 2009 a první poloviny roku 2010⁶, poskytly cenné příspěvky Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) a Europol. K některým opatřením provedla Komise písemný průzkum v členských státech. Zpráva nepodává informace o činnostech, které mají být prováděny až po roce 2010. Provádění se hodnotí na základě ukazatelů⁷ určených v akčním plánu.

3. HLAVNÍ BODY

Dosažené výsledky:

- (1) V EU klesá objem injekčního užívání drog, jedné z hlavních příčin šíření krví přenášených infekčních nemocí. **Výskyt nových případů HIV mezi uživateli drog se snižuje** podle požadavků protidrogových akčních plánů. Dochází k tomu zřejmě v důsledku značných investic do opatření na snižování nepříznivých důsledků spojených s užíváním drog, které členské státy provedly v posledním desetiletí.
- (2) Donucovací orgány zlepšily svou spolupráci přesahující hranice EU v boji proti obchodování s drogami. Členské státy zřídily dvě „**platformy pro spolupráci**“ pro sdílení informací a koordinaci budování kapacit v západní Africe, strategickém bodě cest obchodování s kokainem. Tyto platformy byly zřízeny v Ghaně (pod vedením Spojeného království) a v Senegalu (pod vedením Francie). Za účelem zlepšení koordinace mezi různými režimy proti obchodování s drogami přijala v červnu 2010 Rada pro spravedlnost a vnitřní věci *Evropský pakt o boji proti mezinárodnímu obchodu s drogami – narušení kokainových a heroinových tras*. Tento krok představuje velkou příležitost propojit všechny struktury, které se na hlavních trasách pašování drog zabývají bojem proti tomuto obchodu.
- (3) V roce 2009 Komise předložila **strategii⁸ na posílení spolupráce EU ve výzkumu v oblasti drog**, která pomůže při podpoře protidrogové politiky založené na důkazech a

⁴ Sdělení komise „Prostor svobody, bezpečnosti a práva ve službách občanům“, KOM(2009) 262 ze dne 3. září 2009.

⁵ Úř. věst. C 326, 20.12.2008.

⁶ Statistické údaje pokrývají pouze celé kalendářní roky.

⁷ Ukazatel je nástroj, kterým lze měřit, jak se pokročilo při uskutečnění akce nebo dosažení cíle.

⁸ SEK(2009) 1631 v konečném znění ze dne 23. listopadu 2009.

při vytváření nezbytných politických mechanismů reakce, jež povedou ke snížení negativních zdravotních a sociálních dopadů užívání drog ve společnosti. V protidrogové strategii a akčním plánu EU se uvádí, že by protidrogová politika měla být založena na objektivních skutečnostech a vědeckých důkazech.

Problémy k řešení:

- (4) **Počet úmrtí způsobených v EU drogami** zůstával několik let na stabilní úrovni 6 500 až 7 000 ročně, ale nyní zřejmě vzrůstá – v roce 2008 možná až o 5 %.
- (5) Jedním z hlavních úkolů, jež musí protidrogová politika řešit, se stal častý výskyt nových psychoaktivních látek („**legálních drog**“). Členské státy jen obtížně brání šíření nových drog, jejichž sociální a zdravotní rizika jsou do značné míry neznámá. Jejich úkol dále ztěžují prodejní kanály jako internet, jež nemají hranice, a rychlost, s níž jsou nově regulované látky na trhu nahrazovány látkami novými.
- (6) V roce 2007 bylo pro boj proti obchodování s drogami přes Atlantský oceán zřízeno Centrum pro námořní analýzu a operace – narkotika (MAOC-N)⁹, jež v prvních dvou letech své existence koordinovalo operace, v jejichž důsledku bylo zabaveno 43 tun kokainu a 21 tun hašiše. **Sítě obchodování s drogami** však rychle změnily své trasy a metody pašování, aby mohly obcházet překážky pro jejich obchod, vytvořené členskými státy EU. Podle nejnovějších údajů se objem narkotik zabavených při operacích proti obchodování s drogami přes Středozemní moře, jež v roce 2008 koordinovaly MAOC-N a CECLAD-M¹⁰, značně snížil.
- (7) Na úrovni OSN byla v roce 2009 uzavřena jednání o novém politickém prohlášení a akčním plánu pro boj proti celosvětovému problému s drogami. EU se prosazovala vyváženou a na důkazech založenou protidrogovou politikou, která respektuje lidská práva a důstojnost, ale její vyjednávací pozici oslabovaly **rozdíly mezi jednotlivými členskými státy**.
- (8) **Vnější protidrogová politika** se v posledních dvou letech občas příliš zaměřovala na bezpečnost. Bilaterální dohody, jež uzavíraly členské státy se zeměmi mimo EU, se většinou soustředily na spolupráci při snižování nabídky.
- (9) Kvůli **hospodářskému útlumu** došlo k omezování rozpočtových prostředků vyčleněných na vnitrostátní úrovni na protidrogovou politiku. Komise se obává důsledků, jaké by mělo omezení spolufinancování národních kontaktních míst v členských státech. V roce 2009 měla téměř pětina těchto kontaktních míst potíže plně využít grant poskytnutý sítí Reitox, kterou koordinuje Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA), protože nedokázaly získat odpovídající vnitrostátní grant. To by mohlo mít negativní dopad na kvalitu a udržitelnost monitorování drog v EU.

⁹ MAOC-N zřídila Francie, Spojené království, Španělsko, Portugalsko, Irsko, Itálie a Nizozemsko. Pozorovateli jsou Německo, USA, Kanada, Kapverdy, Maroko a Řecko a také Evropská komise a Europol. MAOC-N je spolufinancováno Komisí a zakládá se na mezinárodní smlouvě, která vstoupila v platnost v roce 2009.

¹⁰ Centrum pro boj proti obchodování s narkotiky ve Středomoří (CECLAD-M) zřídila Francie, Španělsko, Portugalsko, Itálie, Malta, Alžírsko, Tunisko, Maroko, Mauritánie a Libye.

4. SHRnutí VÝSLEDKŮ

Informace, jež podává tato zpráva a její příloha, se týkají zejména výstupů (podniknutých akcí). Tento přezkum byl proveden tak brzy, že nebylo možné analyzovat výsledky (je daná činnost efektivní při plnění stanoveného cíle?) ani dopady (zlepšuje se v důsledku dané činnosti situace v oblasti drog?). Tuto analýzu bude obsahovat konečné hodnocení protidrogové strategie EU na období 2005–2012 a protidrogového akčního plánu EU na období 2009–2012, které bude zahájeno v příštím roce. Hlavní výstupy vycházejí z pěti hlavních priorit protidrogového akčního plánu EU, jimiž jsou: zlepšování koordinace a spolupráce, snížení poptávky po drogách a nabídky drog a zlepšení mezinárodní spolupráce a našeho pochopení této problematiky.

4.1. Zlepšování koordinace a spolupráce

Jelikož se drogová problematika týká více odvětví, má pro účinnou reakci zásadní význam koordinace různých oblastí politik na úrovni EU. Hlavním subjektem pro koordinaci protidrogové politiky na úrovni EU je pracovní skupina Rady – horizontální pracovní skupina pro drogy. Práce předsednictví EU v této skupině je těsně vázána na protidrogový akční plán EU. Do vytváření protidrogové politiky EU se však zapojovaly další pracovní skupiny Rady – většinou v souvislosti s vymáháním práva –, což někdy vedlo k nejistotě ohledně úlohy této skupiny.

Zásadním úkolem je zachovat **jednotný, horizontální přístup**, v jehož rámci by protidrogová politika EU nekladla větší důraz na vymáhání práva na úkor opatření zaměřených na snížení poptávky.

Téměř všechny členské státy informovaly o užším **zapojení organizací občanské společnosti** do vytváření, provádění a někdy také do hodnocení protidrogové politiky na vnitrostátní úrovni. Komise zapojila na 700 subjektů občanské společnosti do kampaní na zvýšení informovanosti o drogách, vedených na národní či místní úrovni, a pokračovala v konzultacích s Fórem občanské společnosti pro otázky drog.

4.2. Snížení poptávky po drogách

Členské státy musí dále zlepšovat své programy protidrogové prevence tak, aby byly efektivnější a více založené na důkazech. Země EU stále provádějí univerzální preventivní programy, ačkoli se ukázalo, že nejsou efektivní, a výběrové programy prevence cílené na zranitelné skupiny nemají ve většině členských států dostatečný rozsah. Ve většině členských států existuje nízký počet programů prevence zaměřených tímto způsobem, např. na zábavní a noční podniky. Efektivnost těchto programů se obecně vyhodnocuje častěji než efektivnost jiných preventivních opatření.

Politika a zásahy ke **snížování nepříznivých důsledků** v členských státech pokročily, mezi zeměmi jsou však významné rozdíly v úrovni provádění konkrétních opatření, odrážející jejich situaci v oblasti drog a politické priority.

V roce 2007 se léčbě spojené se závislostí na drogách podroboval 1 milion Evropanů, většinou uživatelů opiátů, a téměř 670 000 z nich bylo zapsáno na substituční léčbu. Substituční léčba závislosti na opiátech (za pomoci metadonu nebo buprenorfinu) v kombinaci s psychosociální pomocí se považuje za nejúčinnější léčbu pro uživatele opiátů. V současnosti není k dispozici substituční léčba závislosti na kokainu a amfetaminech.

Ve většině členských států existují zásady protidrogové léčby založené na důkazech nebo vycházející z osvědčených postupů, ale jen málo z nich stanovilo provádění těchto zásad jako podmínku veřejného financování léčebných služeb.

Ve všech členských státech jsou alespoň v části vězeňských zařízení poskytovány **zdravotnické služby související s drogami**, obvykle se však dostanou jen k malému počtu vězňů. Pravidelné užívání drog je mezi vězni více rozšířeno než mezi obyvatelstvem celkově; rozdíl dosahuje v některých zemích 3 % a v jiných zemích až 77 %. Mezi vězni jsou zřejmě častější ty nejškodlivější formy užívání drog, včetně injekčního užívání.

Výskyt nákazy virem HIV mezi uživateli drog v EU obecně klesá. Po počátečním poklesu počtu úmrtí způsobených drogami na začátku tohoto desetiletí, který se ustálil na 6 500 až 7 000 případech ročně, ukazují první údaje za rok 2008, že jejich počet zřejmě stoupá a že stále roste počet úmrtí v důsledku předávkování kokainem.

O existenci a povaze programů **opětovného začlenění uživatelů drog do společnosti** v členských státech je k dispozici velmi málo informací.

4.3. Snížení nabídky drog

Při stanovení priorit v boji proti obchodu s drogami se čím dál častěji využívá každoroční posouzení hrozeb organizované trestné činnosti, které provádí Europol.

V posledních letech se zlepšila **spolupráce mezi Europolem a členskými státy** na třech projektech v rámci Souhrnného operativního strategického plánování policejní práce (COSPOL), jež se týkají kokainu (COLA), heroinu (MUSTARD) a syntetických drog (SYNERGY). V únoru 2010 byl spuštěn evropský systém profilování drog, spolufinancovaný Komisí. Tento projekt sdružuje forenzní laboratoře z celé EU za účelem vývoje forenzní analýzy drog. Pokud se do něj úzce zapojí subjekty činné v prosazování práva, mohl by pomoci zvýšit kapacitu pro identifikaci a odhalování sítí obchodu s drogami.

Zpráva Komise z roku 2009¹¹ o provádění rámcového rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami¹², uvádí nárůst počtu případů obchodování s drogami, jež byly v předchozích pěti letech předloženy Eurojustu, což naznačuje, že se justiční spolupráce v této oblasti zlepšila. Některé země však rámcové rozhodnutí ani neprovedly do svých právních předpisů a zpráva dále konstatuje, že mezi právními systémy členských států stále existují rozdíly. K podobným závěrům dospělo hodnocení rámcového rozhodnutí Rady o příkazech k zajištění a ke konfiskaci.

Celkově vzato by měly subjekty pro vymáhání práva sdílet aktuálnější informace o operacích, např. o vymáhání majetku, a neuspokojivé zůstávají nadále příspěvky členských států k některým **analytickým pracovním spisům Europolu** týkajícím se drog.

Členské státy EU zřídily v posledních třech letech **centra pro spolupráci v námořní oblasti**, jejichž účelem je sdílet zpravodajské informace a koordinovat společné operace v boji proti obchodování s drogami přes Atlantský oceán (MAOC-N) a přes Středozemní moře (CECLAD-M), a dále byly zřízeny „platformy pro spolupráci“ v západní Africe. Po

¹¹ SEK(2009) 1661.

¹² Úř. věst. L 335, 11.11.2004, s. 8–11.

počátečních úspěších však počet případů, kdy došlo v souvislosti s operacemi koordinovanými těmito centry k zabavení drog, v posledních měsících klesá. Hlavním důvodem je zřejmě vysoká přizpůsobivost sítí obchodování s drogami, které rychle mění své trasy a metody.

V roce 2009 bylo dokončeno hodnocení **právních předpisů EU v oblasti prekurzorů drog**. Rada pozorně posoudila potenciální dopad navrhovaných legislativních změn na orgány a hospodářské subjekty členských států a následně doporučila jejich přijetí¹³. Na mezinárodní úrovni představují hlavní úspěchy podpis a provádění dohody mezi EU a Čínou o kontrole prekurzorů drog a zahájení jednání s Ruskem o podobné dohodě.

4.4. Zlepšení mezinárodní spolupráce

Během sledovaného období uzavřelo 15 členských států **bilaterální dohody se zeměmi mimo EU**, které se mimo jiné týkají spolupráce v oblasti drog, zejména při snižování nabídky. Tyto dohody byly sjednány se zeměmi východní Evropy a střední Asie (Rusko, Ukrajina, Kazachstán, Gruzie, Bělorusko a Arménie), západního Balkánu a Blízkého východu, Latinské Ameriky a Asie.

Na úrovni EU se projekty podporované z **programů vnější pomoci EU** nadále zaměřují na alternativní rozvoj a na snižování poptávky po drogách a nabídky drog. Během sledovaného období se jako součást programů schválených v rámci té části nástroje stability, která se týká dlouhodobých opatření, zvýšil objem prostředků určených pro projekty týkající se snižování poptávky a zejména na budování kapacit pro boj proti obchodu s drogami.

Pro Komisi je nadále prioritou podpora komplexních **programů alternativního rozvoje**, které zejména v zemích andské oblasti nabídnou zemědělcům hospodářsky přijatelné, legální alternativy k pěstování rostlin, z nichž se vyrábějí drogy. Komise prosazuje tento přístup EU v rámci širšího rozvojového programu. Pro mnoho členských států však zřejmě není alternativní rozvoj konkrétní prioritou – jen několik jich informovalo o tom, že alternativní rozvoj tvoří strukturální součást jejich mezinárodní rozvojové politiky. Během sledovaného období vytvořila EU nový program spolupráce se zeměmi Latinské Ameriky v oblasti protidrogové politiky, zaměřený na konsolidaci mechanismu koordinace a spolupráce mezi Evropskou unií, Latinskou Amerikou a Karibikem v protidrogové oblasti, na posílení národních středisek pro sledování drog v zemích Latinské Ameriky a na budování kapacity pro snížení poptávky po drogách a nabídky drog.

Rozvíjí se **spolupráce EU se zeměmi západní Afriky**, zejména v podobě podpory protidrogového akčního plánu z Praia, přijatého Hospodářským společenstvím států západní Afriky (ECOWAS). Aby bylo možné něco podniknout proti „účelovému partnerství“ mezi různými druhy kriminálních skupin, je zásadní zvýšit zapojení těch zemí, jichž se boj proti obchodu s drogami týká, a zlepšit spolupráci s regionálními organizacemi, zejména s ECOWAS. Obrovský význam má také soulad mezi vnitřními a vnějšími opatřeními proti obchodování s drogami, při jehož zajišťování hraje zásadní roli Komise a Rada.

V posledních dvou letech působila koordinace stanovisek členských států EU v **Komisi OSN pro omamné látky (CND)** nevyrovnaně. V konečné fázi jednání o novém politickém prohlášení a akčním plánu OSN pro boj proti drogám v roce 2009 se spojená fronta EU rozpadla, když dva členské státy EU stáhly svoji podporu zahrnutí pojmu „snižování nepříznivých důsledků“ do prohlášení.

¹³ 3016. zasedání Rady ve složení pro konkurenceschopnost, 25. května 2010.

Přestože byla přijata opatření na posílení synchronizace EU v orgánech OSN, musí se dále zlepšit koordinace mezi delegacemi na fóru OSN ve Vídni a bruselskou Horizontální pracovní skupinou pro drogy.

Spolupráce se zeměmi zahrnutými do **evropské politiky sousedství a s kandidátskými zeměmi** v protidrogové oblasti se zaměřovala především na boj proti obchodování s drogami, na budování institucí, monitorování drog a snižování poptávky po drogách. Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost pokračovalo ve spolupráci s Chorvatskem, Tureckem a zeměmi západního Balkánu při zřizování mechanismů na informování o drogách a monitorování drog. V rámci nástroje evropské politiky sousedství se má tato spolupráce rozšířit na země zahrnuté do evropské politiky sousedství.

4.5. Lépe pochopit problematiku

Během sledovaného období zahájila Komise několik kroků, jimiž hodlá podtrhnout strategický význam **výzkumu v oblasti drog**. Zaměřily se na identifikaci bílých míst výzkumu, zlepšování koordinace mezi politikou a výzkumnou obcí, propagaci společných výzkumných aktivit členských států a zvyšování dostupných prostředků pro výzkum v oblasti drog. V roce 2009 Komise zveřejnila výzvu k předkládání návrhů v oblasti výzkumu zaměřeného na závislost v rámci programu pro sociálně-ekonomické a humanitní vědy sedmého rámcového programu pro výzkum a vývoj (7. RP) s příspěvkem EU ve výši nejméně 6,5 milionu EUR. Na podporu společných výzkumných aktivit členských států uvolnila Komise 2 miliony EUR na vytvoření Evropského výzkumného prostoru (ERA-NET) v oblasti drog. Bezpečnostní program na rok 2010 v rámci 7. RP zahrnuje výzvu k předkládání návrhů týkajících se **nezamýšlených důsledků protidrogové politiky** a jejich důsledků pro bezpečnost EU. V roce 2010 byla dále v rámci tématu zdraví 7. RP zveřejněna výzva k předkládání návrhů na velké projekty spolupráce (6–12 milionů EUR) v oblasti poruch způsobených závislostí.

V posledních letech navíc Komise vyčlenila více než 1,1 milionu EUR pro studie na podporu provádění protidrogového akčního plánu EU na období 2009–2012. Síť EMCDDA a Reitox přispěly k lepšímu pochopení drogové problematiky prostřednictvím řady publikací.

Systém včasného varování EMCDDA vykázal dobré výsledky při včasné oznamování a posuzování **nových drog**. Systému bylo v roce 2009 ohlášeno 24 nových psychoaktivních látek, což je téměř dvakrát více než v roce 2008. V roce 2010 prováděl rozšířený vědecký výbor EMCDDA hodnocení rizik mefedronu, povzbuzující látky podobné extázi. Na jeho základě musí Komise rozhodnout, zda navrhne Radě, aby jej zahrnula mezi kontrolované látky. Pádny důvod pro zvýšení kapacity výzkumu v oblasti drog v EU představuje rychlost, s jakou jsou látky zařazované mezi kontrolované na vnitrostátní úrovni či na úrovni EU nahrazovány látkami novými, jejichž zdravotní a sociální rizika nejsou známa.

V letech 2009 a 2010 dále Komise a EMCDDA učinily kroky ke zlepšení **sběru údajů o drogových trzích, trestné činnosti související s drogami a snižování nabídky drog**. V druhé polovině roku 2010 Komise předložila svůj návrh na zlepšení sběru údajů v této oblasti.

5. ZÁVĚRY

V roce 2011 si připomeneme 50. výročí vzniku úmluvy OSN o omamných látkách z roku 1961, což představuje příležitost ke střizlivé reflexi stavu drogové problematiky. V minulém půlstoletí se drogy staly celosvětovým problémem, který ovlivňuje téměř všechny země a

ohrožuje zdraví a bezpečnost milionů lidí. Jednotlivé země samy nedokáží účinně bojovat s rychle se měnícím obchodem s nedovolenými drogami.

Jedním z hlavních úkolů, jež musí protidrogová politika řešit, se stalo kombinované užívání nelegálních a legálních látek a nejasné hranice mezi nimi. Boj proti **polyvalentnímu užívání drog** si žádá sofistikované mechanismy reakce na politické úrovni, vycházející z vědeckého výzkumu, jež drogovou závislost zařadí do širšího rámce závislostí. Tvůrci politiky musí rozlišovat mezi různými spotřebními zvyklostmi a různými potenciálními riziky, jež představují početné legální a nelegální látky na trhu, tak aby poskytly co nejlepší kombinaci politik na ochranu veřejného zdraví a bezpečnosti.

Pro tvůrce politiky představuje velkou výzvu **rychlost výskytu nových drog**. Nové látky jsou čím dál přitažlivější jednak pro spotřebitele, jelikož jsou na trh uváděny jako legální alternativy zakázaných drog (legální drogy), a jednak pro výrobce, protože se většinou snadno vyrábějí a distribuují. Trh s drogami, na němž existují současně látky tradiční i nové, legální i nelegální, si žádá komplexní politickou reakci.

Komise v současnosti posuzuje provádění rozhodnutí Rady 2005/387/SVV¹⁴ o výměně informací, hodnocení rizika a kontrole nových psychoaktivních látek a předloží legislativní návrhy na jeho změnu tak, aby lépe bojoval s rozrůstajícím se trhem s novými drogami.

Jako odpověď na výrazný nárůst počtu **úmrť způsobených drogami** v EU musí členské státy klást větší důraz na preventivní opatření. Aby mohlo dojít ke snížení počtu smrtelných případů, je třeba mimo jiné zlepšit sledování zdravotního stavu spojené se závislostí na drogách a zdravotní péči ve věznicích.

Ke snížení počtu případů úmrtí v EU v souvislosti s drogami by rovněž přispělo zavedení povinných bezpečnostních pokynů v nočních podnicích.

Boj proti obchodu s drogami se zintenzivnil díky spolupráci v regionálních platformách. Aby však tyto subjekty mohly dlouhodobě obstát při odhalování sítí obchodu s drogami, musí pracovat společně – **bojovat se sítěmi prostřednictvím sítí**. Komise hodlá hrát aktivní roli při zlepšování koordinace mezi subjekty pro vymáhání práva a zaměřit se přitom na hlavní trasy pašování drog. V boji proti obchodu s drogami musí být zajištěno účinnější vymáhání práva a kladen větší důraz na analýzu politik a hodnocení činností v této oblasti.

EU musí v souladu se svou vyváženou protidrogovou politikou a se zásadou sdílené odpovědnosti zemí vůči tomuto celosvětovému problému **obnovit důraz na politiku pro snižování poptávky** ve vztahu k zemím mimo EU. Pašování drog určených do Evropy přes regiony, jako je západní Afrika, tyto tranzitní země dále destabilizuje a podporuje místní poptávku po drogách. Tato situace by mohla v sousedních zemích EU vyvolat epidemii problémového užívání drog a nákazy virem HIV. EU musí zajistit, aby se její vnější pomoc orientovala na tyto problémy. Dále se musí zlepšit mezinárodní spolupráce zaměřená na nedovolený obchod s prekurzory drog.

Situaci v oblasti drog v EU by mohla ovlivnit současná **hospodářská krize**, ale o této oblasti není k dispozici dostatek znalostí, a proto je třeba opatrně interpretovat všechny závěry. Hospodářské obtíže a pocit nejistoty, kterou vzbuzují ve zranitelných skupinách obyvatel, by mohly vést k nárůstu užívání drog, protože by některé osoby mohly hledat v drogách úlevu.

¹⁴ Úř. věst. L 127, 20.5.2005, s. 32–37.

Skupiny provádějící organizovanou trestnou činnost by se mohly zaměřit na osoby, které si v době rostoucí nezaměstnanosti obtížně opatřují prostředky na živobytí, a zapojit je do malovýroby nebo prodeje zakázaných drog. Závislí uživatelé drog by mohli mít problémy s finančními prostředky na nákup drog, což by mohlo vyústit ve vysoce rizikové chování a ve zvýšení trestné činnosti související s drogami. Současně by rozpočtová omezení mohla vést členské státy k tomu, aby omezovaly prevenci nebo poskytování léčebných služeb. **Komise naléhavě vybízí členské státy, aby neomezovaly financování služeb souvisejících s drogami**, protože by to mohlo mít negativní dopad na zdraví osob, jež potřebují terapii, a na bezpečnost společnosti obecně.

Vstup Lisabonské smlouvy v platnost a zrušení pilířové struktury v EU při utváření politik představuje příležitost k lepší integraci všech oblastí politiky, jichž se drogová problematika dotýká. Komise vypracuje novou protidrogovou strategii EU na období po roce 2012, která spojí politiky v oblasti veřejného zdraví a v oblasti sociální, vymáhání práva a vnější pomoc do jediné soudržné politiky, jež do středu pozornosti staví jednotlivce.